

jezik pozabi, malopridno svoj talent zakople; Bog ga bo enkrat terjati, ino vsi zaničovatci svojiga pošteni jezika bojo v vunažno tēmo potisnjeni. Oj ljubi, lepi ino pošteni slovenski materni jezik! s katerim sim prvič svojo ljubeznivo mamo ino ateja klical, v katerim so me moja mati učili Boga spoznati, v katerim sim pervikrat svojiga Stvarnika častil; — tebe hočem kakor nar dražji spomin svojih rajnih starišev hvaležno spoštovati ino ohraniti; za tvojo čast in lepoto po pameti kolikor premorem, skerbeti; v slovenjim jeziku do svoje posledne ure Boga narajši hvaliti; v slovenjim jeziku svoje ljube brate in sestre Slovence narajši vučiti, ino želim, kakor hvaležni sin svoje ljube matere, de kakor je moja prva beseda slovenja bila, naj tudi moja posledna beseda slovenja bo! — Tudi vsak pošten Slovenec ravno to želi; mislim, de želite ravno to tudi vi. Kako se pa naj to po pameti zgodi, v 2. delu poslušajte.

(Dalje sledi.)

Natoroznanstvo je vsakimu človeku silno potrebno.

(Konec.)

Šolska mladost se je dosihmal vse premalo v natoroznanstvu podučevala, le kaj maliga v četerim klasu, in potem v sedmi šoli eno samo léto. Namesto de bi bil ta podúk že v malih šolah vpeljan, kēr je vsacimu človeku toliko potreben, mučijo raji majhne otroke z dosto nepotrebnimi rečmi, postavim, s takimi računi (rajtingami), de še odrašenimu človeku glavo zmešajo in se že čez prve šolske praznike spet pazabijo — hvala Bogú! brez vse škode.

Z velikim veseljem smo tedej sprejeli sklep visociga ministerstva učilnih reči, de bo to za naprej vse drugači in de se ima natoroslovje obširniši v šolah in zaporedoma več let učiti, kēr le takó se zamorejo potrebni poduki v glavi in sercu mladosti ukoreniti, de bodo sčasoma vesel sad rodili. Nej stopi človek v kakoršnji si koli hoče stan, povsod mu je znanstvo natore ne le koristno, temuč tudi potrebno, nar bolj pa znanstvo domačiga rastljinstva, ktero je ravno takó kmetovavcu, kakor vsacimu omikanimu človeku potrebno. Ali nas ni sram, če gremo s kmetam po polji, de nam on dostikrat kakšno cvetlico po domačim imenu imenovati, njeno korist ali škodljivost razlagati vé, — mi pa, ki se učene mislimo, stojimo na strani nevedni, in le rojeni zemeljni sad — vživati ne pa ga poznati!

Velike hvale vredni domorodci! ki se vkljub vsim puhlim nasprotnikom krepko potegujete za omiko našiga naroda in ki pišete bukve za-nj, lepo Vam priporočimo: natoroslovja v rudniških, živalskih in posebnih domačih rastljinških rečéh nikar ne pozabite, ki je vsacimu človeku takó potrebno!

A. Fleišman.

Nasprotnikom slovenstva, pa tudi njegovim prijatlam.

Ko se okoli tavžent lét tlačeni Slovenec svoje domorodnosti zavé, in z dovoljenjem svojiga svitliga Cesarja mah in prah od svoje ljube domovine trebi, de bi se smel s svojimi brati med evropejske omikane narode šteti, in ko zató tudi svojim bratom v soseski roko podaja, ga izmed poštenih Nemcov in Lahov nekteri zavidiyo, kerim se nemškutarji in lahoni pravi. Pa kaj samopridnost, napuh in razvada ne stori! Poštenim Nemcam in Laham gré tudi od Slovincov vse spoštovanje. Kar bo tukaj nasprotnikom rečeniga, le tisti na se obrnite, ki bi Slovence radi v žlici vode vtopili.

Vam se zdi zoperen slovenski narod, med kerim vas celó več prebiva. Ali je zavolj vas Slovincam reči, de naj pozabijo, de so en narod, kerim ima od Bogá

dane, in od Cesarja poterjene pravice na svetu, kakor vsaki drugi narod? Kdo pameten bo to terjati? In kēr bi bilo to terjanje nespametno, bi bilo tudi zastoj. Če bi bil med nami Slovenci do vas kdo krivičen, in vas edino za to hotel zaničevati, kēr niste Slovenci, bi mu mi mogli pametno reči: Kar se tebi dobro ne zdi, tudi drugimu ne stori.

Ki se termasto repenčite nad svojimi slovenskimi sodeželjani, se spomnite na brejo lesico, ki je psa prosila: naj ji vsaj za ta čas svoj hlev prepusti, de bo svoj porod opravila. Letá lesica je pa po porodu od dné do dné izgovorov iskala, zakaj še ne more hleva pustiti, in je milo pseta za poterpljenje prosila, takó dolgo, de je nje mladina odrasla. Ko ji vse to pès dovoli in jo nazadnje spomni, de je vender že čas, se vmakniti, mu je ukazala molčati; če ne, mu bo ona z družino vred zobé pokazala.

Ljudjé morajo pri ljudéh biti, in ta pravljica bi vas celó nič ne zadevala, ko bi nehvaležno nad Slovenci ne režali; le vaša nehvaležnost in nejevolja vas ti lesici podobne dela. V en kot, je rekel tudi jež psu, se bom v tvojim hlevu stisnil, de bom le na toplim in pri kraji; ko pa notri pride, se je s svojimi bodečimi šetinami po vsim hlevu razveral, de ni bilo mogoče psu zraven njega stanovati.

Vodnik je pel:

Vindona, Vindonisa
Slovenski ste ble;
Na Nemškim Slovincu
Je Vindic ime.
(Dalje sledi.)

Novičar iz Ljubljane.

Pravijo, de je unidan dva „dobra Krajnca“ na naglama božji žlak zadél, ko sta v Ljubljanskim nemškem časopisu brala, kakó je gosp. minister Bach neke vradnike v Bèrni (Brünn) posvaril, rekoč: „Kakó je le mogoče, de mora kdo 30 lét vradnik (peômtar) v slovanski deželi biti, pa vunder pri vsem tem ne slovanskiga znati (govoriti in pisati)! Pričakujem tedej, moji gospodje, de se boste ob kratkim naučili, kar ste dosihmal zanemarili.“ Minister Bach, ki je v delu takó čez in čez zakopan, de še ponóči počitka nima, se pri vsim tēm pridno uči česki jezik, in je, kakor tudi „Moravske novíne“ povedó, nekimu vradniku, ki se je pritožil čez težki česki jezik, práv dobro pod nos dal, rekoč: „Jez bom česko v malo tednih dobro znal.“ — Slava tacimu ministru, ki résno skerbí, de bojo jeziki vsih avstrijskih ljudstev svoje pravice tudi v kancelijah zadobili. Častiti gosp. vradniki na Slovenskim! vtisnite si ministrove besede globoko v serce — slovensko gramatiko pa berž berž v glavo. Takó bo za nas, pa tudi za vas práv! — Šole so zde pri nas povsod dokončane, in veliki šolski prazniki so se začeli. Če pogledamo nazaj na šolsko léto, moramo reči, de se je, kar učenje v domačim jeziku vtiče, „vvod“ storil — prihodnje léto pa pričakujemo povsod po novi šolski napravi obširnišiga napredovanja, kakoršniga narodovnost térja. Drugo léto bomo mende tudi dobili zapisnike šolskiga napredovanja (perjohe) v domačim jeziku, de jih bojo mógli tudi kmečki stariši brati in zastopiti, kerim imajo nar več sinov v naših šolah. Saj mende perjohe družiga naména nimajo, kakor de so očitne priče, kakó so se učenci učili? — Gosp. Vertovcovi slovenski cerkveni govori so v natisu; 6. pòla je že natisnjenih; v kakih 4 tednih bo celo delo slavniga govornika gotovo, ktero je vérli domorodec slovenskimu družtvu v podporo njegoviga denarstva blagovoljno podal. — Z veseljem smo sprejeli oznanilo gosp. učenika Macuna v Terstu, de se že natiskuje slovenska krestomatíja. Hvale vredna misel je, de bo v dveh narečjih: ilirskim in sloven-

belonakrišpano krilo, rokavi (oplečki) so takó napravljene, da na vratu kolar imajo, kateri je za večí praznike zlo nakrišpan, in krog in krog s žametam (barsunam) obdan; dekleta tudi na vrat razne trakove in svetinje obešajo, na persih oplečke z iglo *) spnejo; prepašajo se z umetno usnovanim pasam, kteriga vervice (rep) do pět mahljajo, ter na koncu vervic še posebne vozle naredé. Obute so poléti v čarapicah, pozimi zraven hlače **) v postoljih. ***)

Dekleta nosijo kite spletene, ki po herbtu visijo, dokler niso 16 lét stare; potem, ko so léta za omožiti se dosegle, z rudečimi širokimi trakovi lasé vpletajo, in ne jenjajo se takó spletati, dokler možá ne dobé; berž pa ko so omožene rudeče trakove opusté, in namest omenjeniga traka glavo s pocelam (Schlafhaube) pokrijejo ali pa s pečo. —

Poljanci so večidel kmetovavci, in svoje slaborodovito polje in vinske gorice z vso marljivostjo obdeljujejo; oni redé debelo živino, katero potrebujejo zavolj poljedelstva in mesá, — drobnico: kozé, ovce i. t. d., ki jim je pa zató neobhodno potrebna, kér iz pridobljene volne za zimsko opravo sami sùkno tkajo. Perva skerb staršev je otroke na pašo z drobnico pošiljati, ko so še komaj 7 ali 8 lét stari; potem, ko odrasejo, na polji neuteagama delajo in se trudijo vsakdanšnjim potrebam doskočiti. Možjé so v obziru na kmetijo umni in delavni; pa dobro spoznajo nekteri, de domá zovolj slabo rodovitniga polja dovelj živeža preskerbeti nemorejo, tedaj jih gré veliko v daljne kraje, v nemške dežele in na Horvaško še nar ljubši v takó imenovano „Krajno“. Povsod najdemo marljiviga Poljanca, ja še zunej cesarstva gréjo, in čez léta še le, ko so pridno skerbili, veseli v domovíno z dobičkam, ki so ga spotam svojiga obraza pridobili, k svojim zapušenim ženam se vernejo.

De so Poljanci za božjo čast uneti, to skazujejo njih unanje dela. Res je sicer, de se iz unanjih dél človeka notranje serce vselej ne pozná, in de ni notranji ne vselej tak, kakor se unanji kaže; hvale vredno je pa vender, kar se pri Poljancu vidi: pobožna lepa navada pozdravljati s „Hvaljen bodi Bog i Maria“, „srečen pot“, „Bog pomozi“, „Bog blagoslovi“ i. t. d.

Oni so postrežljivi s svojimi pridelki, in popotnika lepo sprejmejo in podvorijo. — Nasproti pa nemoremo pohvaliti njih slabe skerbi za mladost! Imajo iskrene dušne oskerbnike, učitelje, in pa nar lepši priliko otroke v šolo pošiljati, tode poglavitna skerb je svojo lepo živinco rediti, bolj, kakor pa deca (otroke) v raznih zlo potrebnih vednostih podučiti dati! — Ni práv ne mladosti na pašo pošiljati ****) — so „Novice“ že dostikrat opominovale. Kér pa opominovanje skerbni dušnih pastirjev pri neomikanih, neotesanih ljudéh malo zda, in se namesto hvaležnosti, žali Bog! večidel neizrekljiva nehvaležnost povračuje, bi bilo dobro, ako bi posebne postave pripomogle žalostni stan popraviti, kar je o sedanjí dōbi, kér se mlade vejice slovenske lipe vedno bolj širijo in krepijo, bolj ko v nekdanjih časih potrebno.

J. Korban.

*) Iгла je sponica zalo in umetno sestavljena iz raznih koral.

**) Hlačice so suknjene nogovice črnobelopisane,

***) Postolje so čevlji na posebno vižo osnovane iz usnja.

Pisatelj.

****) Kmetje še zmirej nočejo spoznati, de živino domá v hlevu rediti veliko več dobička da, kakor jo na pašo stradat pošiljati. Po navadnih pašah ne dobí živina skorej nič živeža; kér pa celi dan okoli hodi, še bolj lačna postane; gnoj okoli trosi; dostikrat boleznin naleze i. t. d. In za vse te zgrube, se še otroci poduku odtegujejo, de se po pašnikih okoli klatijo, lenobe vadijo, in se še sicer pohujšajo!

Vredništvo.

Nasprotnikam slovenstva, pa tudi njegovim prijatlam.

(Dalje.)

Tam, kjer se reki Reuss in Aar stekate, na vmesnim stegnu je stala Vindonisa, rimska orožnica zoper Germane; mestice Brugg in štiri vasí stojé zdaj na tistim selišu. Gornja Italija je bila nekđaj dežela Henetov ali Vendov, od kterih ima Veneško z Venedkami vred imé. Te dežele so bile nekđaj slovenske. De so Gradec od začetka bili tisti zgradili, kteri večí zidano poslopje grad ali gradec imenujejo, ne pa Burg, to že imé tudi kaže. To naj pa ne bo ne Nemcam ne Laham oponošeno. Tedej mende ne terjamo preveč, če opomnimo, de naj nam to, kjer smo zdaj, vsak pervoši, in nas nikar ne nadležva. Habsburški grad, per kteriga zidanci zgodovina okoli léta 1018 začetnika grofa Radboda z bratom Vernarjem spominja, je bil blizo tje postavljen, kjer je bila nekđaj Vindonisa. Pri premišljevanji vsiga tega je torej Vodnik v imenu Ilirije pél Cesarju Francíšku:

Na sercu s' mi rasel,

Me babico veš,

In svojim me tetam

Zdaj ljubo perdeš.

Ko je svetli Cesar Francíšk Jožef po razgledu svojiga visociga sprednika Ilirii, kakor vsim drugim avstrijskim deželam, národnost zagotovil, se nekteri nevošljivo ozirajo, kakó bi na levi, na desni in na gornji strani Ilirijo ali Slovenijo v kozji rog poptujčevanja vgnali, ter jo, kar je narveč mogoče, oslabili. Pa kar je Božja in Cesarjeva volja, se bo spolnjovalo, če tudi počasi. Veselo zamoremo za Vodnikom reči:

Od Dunaja reče:

Ilirja vstan';

Nad starim snežnikom

Zaznava se dan.

Nekterim Slovencam se vam čudno zdi, de sèmtertjé ni za slovensko domorodnost vnetih Matatijev, kteri bi si serčno in neutrudljivo s prošnjami pred vlado prizadevali, de bi ona slovenske brate v eno kronovíno združila. Letí pomislite, de se naš narod v téh rečéh popolnoma še ne zavé; kaj se je v šolah za-nj storilo, ali se še sèmtertjé stori, je znano; v enim ali dveh létih tudi ni mogoče, de bi se vse zanemarjeno in zamujeno popravilo; sovražniki ga motijo, strašijo, prevpijejo, poslužijo se zvijač, tudi do laží se jim ne studi. Ako vlada zdej kaj čez željo zavednih Slovincov stori, bo sčasama po svoji previdnosti v stanu popraviti; saj ni nikjer zapisano, de bo, kar se zdaj stori, na večne čase zaklenjeno. Skušnja utegne vlado kaj preučiti.

(Dalje sledí.)

Dolžnost svoj jezik spoštovati.

(Pridiga v Možburzi na Koroškem binkoštni pondelj 1838 od sedanjiga mil. kneza in škofa Lavantinskiga g. g. Slomška.)

(Dalje.)

II.

1. Vsmileni Bog, vsigamogočni Stvarnik je človeku dušo ino truplo dal. Truplo potrebuje pošteniga oblačila, duša pa zgovorniga jezika; kar je za truplo oblačilo, to je duhu jezik ino beseda. Vi skerbite svoje telo oblačiti; ali bote svoji duši pozabili pošteno govorjenje preskerbeti? Veliko starišev med vami novo šego ima svoje otroke le po novi šegi učiti, ino svoj stari slovenji jezik celo pozabiti. Oh, to je hudo delo ino velika zguba. Ravno v tim jeziku, ki so vas vaši ljubi stariši žebrati ino lepo marnvati učili, ste dolžni tudi vi svoje otroke učiti; alj ne, tako niste vredni dobri sini ino hčere svojih poštenih starišev biti; zakaj hudobec je, ki svojih starih ne spoštuje; — tudi oni vas kdaj po vstajenji za svoje

vim zaupanji živela, de se ji bo dalo, kar ji po enakopravnosti gré. Zdej pa, ko s žalostjo vidi, de se je motila v svojim zaupanji, zdej se ne more srenja poglavitniga krajnskiga mesta zderžati, odkritoserčno svoje težave milimu Cesarju razodeti, in ga prositi, de naj blagovoljno dodelijo zvesti krajnski deželi, ki je sercé ilirskiga kraljestva po legi in zgodovini, kar imajo tudi druge dežele. Če tega ne dobí, bo velika škoda krajnsko deželo zadéla, in Ljubljana bo, kader bo tudi železnica pred njenimi očmi v Terst ferčala, na strani ležeče, zapušeno mestice ostalo, po katerim terkih in ulicah bo trava rasla. Krajnj in Novomesto bosta v primeri boljši stan doségla, kakor poglavno mesto dežele. Kakor se je od našiga deželničga poglavarja, gosp. grofa Welsersheimba poklicani odbor iz cele dežele gorko potegnil za zedinjenje istrijanske in goriške dežele s krajnsko, z enakimi podporami je tudi v tem pismu mestne srenje podperta prošnja, de naj pravični Cesar obderžijo veljavnost §. 1. dane vstave. — To je kratek osnutek prošniga pisma, ktero je v četrtek na Dunaj šlo, in kteriga spolnjenje z velikim zaupanjem pričakujemo, nadjajoči se, de Cesar in ministri bojo pravične prošnje svojih ljudstev vslišali. Ali bi ne bilo v ti zadevi še boljši, če bi bila deputacija to pismo presvitlimu Cesarju v roke izročila? Mislimo de — vunder upamo, de tudi brez deputacije se bo pravica zgodila. Berž ko bomo odgovor miliga Cesarja zvedili, ga bomo oznanili v Novicah.

Zdej pa še nekaj. Ljubljancan je in tudi deželani hudo očitajo premalo skerb deželnih stanov in mestne srenje za občinski blagor naše dežele v primeri družih deželá. Mi se ne smemo za zagovornika teh mož obnašati, kér smo sami en kos teh odborov in kér tudi nas ta graja zadéne — ali, častiti domorodci v Ljubljani in po deželi! če vidite, de je kaj potrebniga storiti, de se je treba v eni ali drugi reči zdramiti: zakaj se ne oglasite tudi vi po pismu z več podpisí k enimu teh dvéh odborov, de naj eno ali drugo reč storí, ki je za deželo potrebna? Cela dežela mora v občinskih rečéh v prijazni, za domovino vneti zvezi ravnati. Oznaníte svoje želje tudi po Ljubljanskih časopisih. Nikar ne bodite boječi. Saj ni treba, de bi svoje misli s zabavljivimi besedami oznanovali; povejte z rahlo pa možko in odkritoserčno besedo, kar meniti, de bi bilo treba že zdej storiti, de ne bo prepóžno. Zdej ni čas, de pravi domorodci križama roke deré, kakor tisti „Gutgesinnte“, kterih „gute Gesinnung“ samo v tem obstojí, de natihama za svojo mavho skerbé. Vterjenje močne Avstrije in blagor lastne domovine potrebuje zedinjeniga prizadevanja — vires unitas!

Nasprotnikam slovenstva, pa tudi njegovim prijatlam.

(Dalje.)

Če se veliko Slovincov ne zavé, de bi od vlade bolj zedinjenja ali pa kaj družiga taciga prosili, pustimo, naj pa drugi prosijo; saj prositi nemoremo nobenimu braniti; svét na prošnji stojí, če včasi tudi nepotrebni in nevredni prosijo. Kar kdo sprosi, smestno nosi; bodi si Slovenec ali ne. Če mati otrokam kaj lepiga pokaže, jo s prošnjami obsujejo, de nazadnje enimu da, kterimu ni mislila. Kaj pravite, ali nemore včasih vlada tudi enako taki materi ravnati?

Slovenii odklonjeni morebiti rečete: „Od Plača do Beneškiga, od koroških Nemcov pa do Kolpe, to bi bila prevelika kronovina.“ — Zveza dobrih Avstrii resnično zvestih ljudí, če bi bila také velika kar narveč mogoče, bi ne bila nikoli prevelika, ako bi bili pa hudobni, bi jih bilo še malo število preveč. Pa pustimo veljati, de bi bila prevelika ta kronovina, če drugot také velikih ali še večih nikjer ne bo. — „Pa so gore vmes.“ — Na to rečem,

de je tudi cesta vmes, in pa še velika, od več manjih cest in potov, ki so vmes, pa še molčim. In če so gore komu kaj na poti, te so na Krajnskem, in če do zdaj niso Postojnski kresli branile z Ljubljanskim poglavarstvom v zvezi biti, bi tudi Goričanam in Primorcam ne branile z Ljubljano v bratovski zvezi biti.

Če hočemo Avstrijo nekdanjimu Rimskimu cesarstvu primerjati, premislimo naj pred: ktere ljudstva so od Ogleja proti severju, izhodu in ob Slovenskim primorji bile? Kakor je še zdaj povsod v navadi, tako je tudi nekdanj vsaka okrajna in okolica svoje posebno ime iméla. Ptujci, Rimljani in drugi z narodnostjo in jezikom tukajšnjiga ljudstva neznani so menili, de iména manjih okrajn in deželá tudi ljudstva razločne narodnosti in razniga jezika pomenijo, zato so na malim prostoru današnje Slovenije veliko ljudstev ali narodov našeli. Ako torej po nekdanje govorimo, so bili od Ogleja proti severju, proti izhodu in ob današnjim Slovenskim primorji: Tabrišci (to je, po tabrih stanujoči), Karni (Krajnci), Norišci (to je v Noriku stanujoči Slovenci), Zapudi (ki so bili en oddelik Krajncov) in še drugi. Oglej in Terst sta bila v Karnii ali Krajni. Virgil pa tudi pravi „Timavus Japys“, in s tem še celo reko Terk Zapudji prišteva. To je vse eno, saj so bili Zapudi in Krajnci ali Karni en narod. Proti tem ljudstvom so imeli Rimci Oglej za brambo, kamor so po morji in po suhim se lahko shajali. Od Ogleja do Juljovce je bila Rimljanam pripravna ravnata, se z veliko vojsko sovražnikom v bran postaviti, torej je bila tudi še k Ogleju pervzeta.

Obernimo to na Avstrijo in nje slovensko kronovino ali slovenske kronovine. Avstrija ima vse na drugi strani svoj prestol, kot je nekdanji rimski bil; torej ji do slavjanskih krajev ne bo jadransko morje služilo. Do Ljubljane, če bi bila osredok slovenskih krajev, se iz Dunaja tudi pred pride, kot do slovenskiga primorja. Ako bi bila kaka vojska, se bodo vojskovodi svojim namenam primerniga sveta poslužili brez vprašanja, v kateri kronovini de je.

(Konec sledi.)

Prijateljski svét

zastran naprave novih sosésk.

Soséska ali srenja je fundament noviga vstavniga življenja. Bolj ko je ta fundament terden, boljši je za vse drugo. Nova soseskina naprava da soseskam marsiktero imenitno pravico in marsiktero oblast v roko, ktere poprej niso iméle.

Ravno zdej se, kakor slišimo, napravljajo po deželi nove soséske po postavi, ki so jo Cesar 17. sušca tega léta dali. Pa slišimo, de se tû in tam ta reč nič kaj práv ne véde, kér je marsiktera majhna soséska také svojeglavna, de se noče s kako drugo zediniti. To je silno napčno.

Kakor zna práv biti, de se prevelika soséska po §. 5. soseskine postave v razdelke loči, de také svoje opravila lože opravlja, také je tudi práv in potrebno, če se več manjših katastralnih sosésk po §. 3. soseskine postave v eno sosésko združi, de so stroški manjši, ktere bo imela vradnikom in pisarjem odrajtovati, ki bojo mógli plačani biti. Čudno je, de tega nekte soséske ne zapopadejo, kér je tako zedinjenje le k njih dobičku, Zgube se po takim združenju nimajo bati, kér §. 4. zapové, de pri zedinjenju več sosésk v eno tako imenovano krajno sosésko, se ne smé premoženje posamesnih sosésk zoper njih voljo v en žep vreči.

Góla terma interdoglavnost v svojo lastno škodo je tedej, če se ne zedini več manjših in tacih sosésk

Druga korist je: Če bo manj srenj, koliko manj bo pisarije z vikšimi uradništvi in pisarnicami, toraj koliko manj uradnikov tudi pri vikših uradništvih? Prevdarimo, koliko bi bilo brez potrebe zaverženiga, če bi 4 ali 5 srenj ravno eno reč pisariti moglo? To bi bilo grozno slabo gospodarstvo, očitna potrata!

Zadnjič pa, če več ljudi k enimu cilju in koncu doklada, toliko manj plačila na eniga pride, in ko bi vsak izmed nas blagá in blagá imel, bi vender nobedin po nemarnim denarja zametavati ne hotel!

Prijatli in sosedje! Kakor si bomo postlali, takó bomo ležali! Ne smemo rok križem pokladati! Serce veljá! — Prevdarite, presodite dobro moje besede in zedinite se, de bomo na celi Pivki samo eno, k večjemu dve srenji imeli! Zagotovim Vas, de so to želje Vašiga in za celo domovino dobro mislijočiga prijatla!

Na Kalcu 18. veliciga serpana 1849.

Miroslav Vilhar.

Nasprotnikam slovenstva, pa tudi njegovim prijatlam.

(Konec.)

Terst imenuje stari gèrški zgodovino- in zemljopisavec Strabo krajnsko vas *Κομη Καρνικη*. Takó, dokler je Terst bil vas, je bil krajnski; zdaj, ko je lepo, bogato in veliko mesto, pa nekteri bledejo, de bi bil laški ali pa nemški; le slovenski ne. Po sili mi tukaj na misel pride, de kakor se pri malim rado godí, takó tudi pri velikim. Dokler je deček vmazan in reven pastirčik, pozná mater; ko pa zrasede, obogatí ali če gospôsko sukno obleče, rad na mater pozabi, ali je še včasih noče poznati, kér je ena kmetčka reva.

De je Istra, pri vsim tem, ko se je nekteri Lahilasté, slovenska, spríčuje jezik večiga dela nje prebivavcov.

Kdor Slovenii le razdeljenje privoší, naj se popraša: kdo je večí nepokojnost Avstrii napravljaj, Slovenci ali kdo drugi? in potem bo vganil: komú bi šlo bolj razdeljenje. Laške mesta in Gradec se v poskušnji niso takó stanovitne pokazale, kot slovenske. De so Teržaško, Istra in Goriško pokojni kraji bili, je ta vzrok, kér tod še slovenski živelj premaguje.

Če bo Slovensko popolnoma razdeljeno, se utegne Slovincam takó goditi, kakor kaki živali, ki dosti terpí zató, kér gospodarju ne pové, kaj ji je, de bi ji vedil pomagati. Ako se bo sčasama kak Slovenec pertožil, de mu pri razdeljenju ne gre po volji, bo vlada za to nedolžna.

Med nasprotniki ima Slovensko tudi domače, kteri se, namest se kaj peručiti domačiga, raji nekdanje šege deržé, ktera šega v tem obstojí, de se vse domače graja, in de se Slovenec med ptujce kot sraka med šoge štuli. S to šego so Slovenci sebe pred ptujci zaničljive delali. Herder tudi pravi: „de kdor sladkiga glasa materniga jezika ne spoštuje, ne zasluži iména človek.“

Kar spremene časa s sabo hvale vredniga ali vsaj nedolžniga pernesó, kakor je pametna gorečnost za domorodnost, se sme posnemati, — ali če nočemo posnemati, vsaj družih ne smemo grajati, de to posnemajo. Jez pravim pametna gorečnost, to je taka, ki ni zdravi pameti ali keršanstvu nasproti; sicer bi bila neumna, in še lahko pregrešna.

Voz spremen gre neprenehama naprej, če tudi po ovinkih na staro nazaj pride. Kdor ga hoče od spredaj ustaviti, bo povožen; kdor ga od zad hoče perderžati, bo mogel za njim teči, ali pa pasti in se otleči. Pri tem vozu imate véra in deželna oblast vinté, zavnice, cokle, verví, poveze, ratlje, kole za odnašati, pomočnike ga vižati, de bi kam napak ne zašel, ali se ne zvernil. Če se nesreča primeri, de se zverne, gre tudi zver-

njen naprej; le tiste, ki so na njem, potolčene in omamljene naprej vleče, ali pa gredó rakam žvižgat. Ustaviti ga je le tisti v stanu, ki je nad nami. Tistimu človeku pa, ki bi se sicer vperal ga ustaviti, bi bilo reči, kar je Apolin rekel svojimu sinu Faetonu, ko ga je ta prosil, de naj mu nebeški voz vižati izroči:

Magna petis, Phaëton; et quae nec viribus istis
Munera convenient. — Ovid, Metam. L. 2. v. 54.
Poženčan.

Iz Tominskiga.

18. dan pret. m. je v Snojilah 7. hiš o poldeveti uri zjutraj pogorelo. V hiši, v kateri je goreti jelo, so stara mati nevarnost le po tem, ko je bil rudeči petelin v strehi, zapazili; uboga deklica, ki je bila v zibelu, se je takó opekla, de je še tisto noč strašnih bolečin umerla. V drugi hiši je deklica 6 lét stara pa bolehná, ki si ni plamenu več uiti upala, pod trugo zlezla in žalostno poginila; le košice so tretji dan po pogorišu nesrečni oče, ki so iz pota domu prišli, najdlí. Ravno temu gospodarju je dvoje juníc, dvoje bikov in eno presé zgorelo.

Le dva sosedá sta bila asekurirana, pa zavoljo očitanja drugih, de vas požgati mislita, sta družbi sv. Florijana plačevati nehala in takó gotovo pomoč v sili zanemarila. Kmetje! kdaj se vam bodo oči odperle spoznati, de le asekuriranje pohištév vas beraške palice oteti zamore? Verh tega je 19. dan pret. m. svečer tudi toča v ravno tem kraji in v več sosesinah pridelke vzela. Gorje ubogim pogorelcem, dvakrat tepenim, ako jim dobrotljivi bratje v sili ne pripomorejo!

A. Š.

Novičar iz Ljubljane.

God (rojstni dan) našiga ljubljeniga cesarja Franca Jožefa I. je bil v Ljubljani z veliko častjó praznovan. V petek je bilo celo mésto posebno lepo razsvitljeno; tavžent in tavžent lučič je gorelo in mnoge hiše, kakor hiša deželna poglavarja, hiša mestne gosposke, hiša c. k. deželne gosposke, kazino i. t. d. so bile z njimi posebno krasno okinčane. Na gradu — visoko pod milim nebam — je lesketal in krog in krog se svetil avstrijski orel, umetno v mnogih barvah izdelan; nad njim pa z velikimi čerkami „Vivat.“ Kakor se za pglavitno mesto slovenske zemlje spodobi, je bilo na hišah po mestu veliko slovenskih napisov. Posebno je dopadlo okinčanje tiste hiše, kjer plemeniti gosp. Parovič, rojen Horvat stanuje, s tremi napisi, v sredi je s krasnimi čerkami zapisano stalo: „Živijo Franc Jožef I. junački car, — na desni: živijo Radecski vojvoda, — na levi: živijo Jelačić ban.“ Verh teh napisov je lesketal napis „Složnost“; na desni strani je bilo bandero slovensko, na levi horvaško. — Posebno lepo okinčana je bila tudi hiša c. k. kame-ralne gosposke, kjer se je nad slovenskim nadpisam: Bog živi našiga cesarja Franca Jožefa I. bralo Cesarjevo pravílo „Viribus unitis.“ Tudi hiša mestne gosposke je imela zraven podobe presvitliga Cesarja na eni strani slovenski, na drugi nemški napis, ki sta bila obá práv lepo zložena. — Tudi gosp. Ig. Kós je napravil na svoji štacuni práv serčin slovenski napis. Še več napisov je bilo, ktere so ljudjé z veseljem ogle-dovali, kterih pa popisati, nam tukaj prostora manjka. Proti devetémi se je podal en oddelk narodne straže z baklami in muziko pred hišo c. k. deželna poglavarja, njemu kot namestniku Cesarja poklonit se, in mu očitno na znanje dati serčno vošilo k Cesarjevemu godu, ki je v krepkim „Živijo“ donélo krog in krog. Muzika narodne straže je spremljala slednjo narodno pesem, ki jo je naš izverstni pesnik, gosp. Svetic v ta namen zložil, in se takóle glasi: